

MED OVERSKUDD TIL Å SKAPE: INTERNASJONAL STRATEGI FOR AGDER

INNHOLDSFORTEGNELSE

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Formål	3
1.3 Forankring	3
1.4 Eksisterende internasjonale engasjementer	4
1.5 Oppfølging av strategien	5
2. Mål	6
3. Innsatsområder	6
3.1 Klima	7
3.1.1 Mål	7
3.1.2 Anbefalinger	7
3.2 Utdanning & Forskning	8
3.2.1 Mål	8
3.2.2 Anbefalinger	8
3.3 Næringsliv og verdiskaping	9
3.3.1 Mål	9
3.3.2 Anbefalinger	10
3.4 Kommunikasjon	11
3.4.1 Mål	11
3.4.2 Anbefalinger	11
3.5 Det gode livet	12
3.5.1 Mål	12
3.5.2 Anbefalinger	12
3.6 Kultur	13
3.6.1 Mål	13
3.6.2 Anbefalinger	13
4. Samhandling	14
4.1 Mål for samhandling og internasjonal samarbeid	14
4.2 Beskrivelse av det internasjonale virkemiddelapparatets roller og funksjoner	14
4.3 Anbefalinger	15

INTERNASJONAL STRATEGI FOR AGDER

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Agder er en region med lange tradisjoner for internasjonalt samarbeid. Landsdelens næringsliv er eksportrettet, og regionen er sterkt påvirket av kulturelle strømninger fra utlandet. Agder har innbyggere fra ca 150 land, mange utenlandske studenter og arbeidstakere, og mange utenlandsrettede transportforbindelser. Aktører innenfor det offentlige, academia og næringslivet deltar i internasjonalt samarbeid innenfor sine virkefelt.

I Regionplan Agder 2020 er behovet for internasjonalisering blant annet berørt i følgende to punkter:

- *Agder er en utadrettet region som påvirkes stadig sterkere av den internasjonale utviklingen. Landsdelen har et næringsliv med sterk internasjonal orientering og forsknings- og utviklingsaktører med internasjonalt fokus.*
- *Offentlige og private virksomheter må utnytte mulighetene som ligger i EU-systemet, både når det gjelder deltakelse i ulike internasjonale prosjekter og aktivering av internasjonale virkemidler for regional utvikling.*

[\(http://www.regionplanagder.no/\)](http://www.regionplanagder.no/)

Fylkeskommunene besluttet høsten 2010 å utarbeide en felles internasjonal strategi for Agder som ledd i oppfølgingen av regionplanen. Internasjonal virksomhet skal være et virkemiddel for å nå de overordnede målsettingene i planen. Regionplanens fokus på kunnskap, kompetanse, verdiskapning, bærekraftig utvikling og samarbeid/partnerskap forutsetter en sterk internasjonal orientering. Landsdelens eksisterende internasjonale engasjementer kan samordnes bedre, og det offentlige virkemiddelapparatet kan forbedres.

1.2 Formål

Formålet med den internasjonale strategien er å:

- Øke bevisstheten og styrke kunnskapene om mulighetene som ligger i internasjonalt samarbeid, samt synliggjøre og utnytte allerede eksisterende samarbeid (*siste ledd på grunnlag av innspill fra FN-sambandet*)
- Legge til rette for bedre styring og samordning av landsdelens internasjonale engasjement for å optimalisere innsatsen.
- Bevisstgjøre og mobilisere politikere i forhold til aktiv deltakelse i internasjonalt samarbeid.

1.3 Forankring

Foruten Regionplan Agder, bygger den internasjonale strategien også på eksisterende internasjonale strategier i de to fylkeskommunene, Kristiansand kommune og UiA. Også internasjonale strategier og planer fra andre fylker som Oslo og Rogaland har vært konsultert som ledd i strategiarbeidet. Strategien reflekterer overordnede internasjonale avtaler og konvensjoner som Norge er part i, slik som FNs Tusenårserklæring med tilhørende mål¹, UNESCO-konvensjoner, Kyotoavtalen, EØS-avtalen og ulike stortingsmeldinger om Norges internasjonale engasjement og politikk, herunder ”Regionmeldingen”². Denne stortingsmeldingen peker på utfordringene med å øke bevisstheten om konsekvensene av EØS-avtalen for kommunesektoren, og å løse regionale utfordringer på tvers av landegrensene. I følge Stortingsmeldingen er det viktig for regionalt utviklingsarbeid at fylkeskommunene har medlemskap i internasjonale organisasjoner og deltar på arenaer der statlige myndigheter ikke deltar. Stortingsmeldingen viser også til at kommunesektorens forhold til EU gjennom EØS-avtalen blir viktigere på stadig flere politikkområder, samtidig som kommunesektoren i liten grad medvirker i prosessene der denne politikken blir utformet og konkretisert. En internasjonal strategi for Agder kan bidra til å gjøre dette arbeidet mer tydelig og målrettet.

Det vises i denne forbindelse også til ”Europautredningen” som ble publisert 17.01.12³ og til Stortingsmeldingen «Nordisk samarbeid»⁴ vedtatt 06.03.12⁵. Strategien legger også opp til å overholde standarder for ”samfunnsansvar”⁶, herunder ”Corporate Social Responsibility”⁷ og ”Rettfærdig handel”⁸.

1.4 Eksisterende internasjonale engasjementer

De to fylkeskommunene, regionråd, kommuner, UiA, høgskoler, herunder videregående skoler, interesse-/bransjeorganisasjoner, kulturinstitusjoner og festivaler på Agder har brede internasjonale engasjement. Mange av aktørene deltar i EUs programmer for grenseoverskridende regionalt samarbeid – Interreg. Deltakelse i Interreg-prosjekter bidrar til

¹ Les mer om FNs tusenårsmål på: <http://www.fn.no/Temaer/OEkononisk-og-sosial-utvikling/FNs-tusenaarsmaal>

² St.meld nr. 25, 2008 – 2009, les mer på: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/Dokument/proposisjonar-og-meldingar/stortingsmeldingar/2008-2009/stmeld-nr-25-2008-2009-.html?id=554564>

³ NOU 2012: 2 – Utenfor og innenfor: Norges avtaler med EU. Se særlig del III om ”EU-avtalenes betydning på viktige samfunnsområder”. Les mer på: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/nou-er/2012/nou-2012-2.html?id=669368>

⁴ Stortingsmelding 5 «Nordisk samarbeid» 2011-12. Se særlig del 5 «Faglig samarbeid» Les mer på <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/dokument/proposisjonar-og-meldingar/stortingsmeldingar/2011-2012/meld-st-5-20112012.html?id=661175>

⁵ Ref. innspill fra Nordisk Informasjonskontor Sør-Norge i høringsrunden.

⁶ Samfunnsansvar handler i hovedsak om å ta sosiale og miljømessige hensyn ut over det som er pålagt ved lov. Les mer på: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/nhd/tema/internasjonalt-naringssamarbeid/Samfunnsansvar.html?id=603511>

⁷ Corporate Social Responsibility eller bedriftenes samfunnsansvar: http://no.wikipedia.org/wiki/Bedriftens_samfunnsansvar

⁸ Rettfærdig handel (Engelsk: Fair Trade) er [handel](#) som sikrer varenes [produsenter](#) et minstemål av rettigheter. Blant disse rettigheter er vanligvis en garantert [minstelønn](#), krav på lønn ved [sykdom](#) eller [graviditet](#), [forsikring](#) mot [arbeidsulykker](#) og retten til å danne [fagforeninger](#). Ofte innbefatter rettfærdig handel også kjøpsgarantier og kredittordninger for produsentene. Les mer på: http://no.wikipedia.org/wiki/Rettfærdig_handel

kompetanseutvikling, læring og nettverksbygging. Prosjektene bidrar til å styrke utførelsen av regionalutviklingsoppgaver innenfor næringsutvikling, innovasjon, reiseliv, miljø, planlegging, utdanning og transport.

Fylkeskommunene og Kristiansand kommune deltar i regionalpolitiske interesseorganisasjoner i Europa⁹. Slik deltakelse gir muligheter for å påvirke EU-politiske prosesser på felt der Agder har interesser. Det bidrar til å styrke regioners og byers stilling i EUs styringssystem. De regionalpolitiske organisasjonene gir mulighet for nettverksbygging med ”likesinnede” aktører og fungerer samtidig som en pool for utvikling av prosjekter til aktuelle EU-programmer. Deltakelse i europeiske prosjekter og organisasjoner gir også muligheter for markedsføring av Agder som en attraktiv destinasjon for turisme, bedriftsetableringer, kompetansepool, arbeidsinnvandring og som et viktig transportknutepunkt.

UiA, Sørlandet sykehus (HF), bedrifter og bransjeorganisasjoner deltar i prosjekter under EUs programmer for forskning, innovasjon og konkurransekraft. Mange videregående skoler i regionen deltar i nordiske og EUs utdanningsprogrammer, og er ellers engasjert i ulike former for internasjonal utveksling og vennskapssamarbeid. Også kultur- og idrettssektoren deltar i internasjonalt samarbeid. Offentlige etater og frivillige organisasjoner er også engasjert i utviklingshjelp/samarbeid overfor den 3.verden. Verdier som solidaritet og rettferdighet og målsettinger om økt kunnskap og større forståelse, er bærende for aktivitetene i FN-sambandet, GRID Arendal, Aktive fredsreiser, Vennskap Nord – Sør og Strømmestiftelsen¹⁰. Næringslivet på Agder er eksportorientert, og konkurrerer daglig om oppdrag og arbeidskraft på den internasjonale arena. Næringslivet på Agder berøres sterkt av internasjonale konjunkturer. En foreløpig oversikt over Agders internasjonale engasjementer følger vedlagt.

1.5 Oppfølging av strategien

Strategien vil bli fulgt opp som ledd i gjennomføringen av Regionplan Agder 2020. Fylkeskommunenes internasjonale koordinatorene vil få et særskilt ansvar for oppfølging og samordning. Det internasjonale fagrådet på Agder¹¹ vil også være en viktig plattform for bedre samordning og oppfølging av strategien. Det blir i denne forbindelse nødvendig å engasjere alle relevante aktører innenfor de ulike innsatsområdene som omtales i strategidokumentet. Aktuelle aktører i landsdelen oppfordres til å utarbeide handlingsplaner som støtter opp under gjennomføringen av strategien. Se også anbefalinger under pkt. 4.3.

⁹ Conference of Peripheral and Maritime Regions of Europe: <http://www.crpm.org/>

North Sea Commission: <http://www.northseacommission.info/home.html>

Baltic Sea States Subregional Co-operation: http://www.bsssc.com/index.php?system_cms=2&s=3

Union of Baltic Cities: <http://www.ubc.net/>

¹⁰ Ref. innspill fra FN-sambandet i høringsrunden.

¹¹ Det internasjonale fagrådet, også omtalt som fagrådet for Sørlandets Europakontor, består av fylkeskommunene, regionråd, UiA, Kristiansand og Arendal kommuner, Norges Forskningsråd, Innovasjon Norge, Biz-Link og Nordisk Informasjonskontor Sør-Norge

2. Mål

Den internasjonale strategien skal bidra til å støtte opp under de fem hovedsatsingsområdene i Regionplan Agder 2020 slik at Agder blir en mer attraktiv, bærekraftig, innovativ, konkurransedyktig, åpen, inkluderende og lærende region.

Strategien skal bidra til positiv oppmerksomhet om landsdelen og fremme vennskap og partnerskap over landegrensene, samt økt toleranse og forståelse for andre kulturer og folkegrupper.

Strategien skal medvirke til rettferdig fordeling, bærekraftig utvikling, bekjempelse av fattigdom og ivaretagelse av menneskerettigheter i Europa og verden for øvrig.

Det er naturlig for Agder å styrke og videreutvikle samarbeid med nærliggende og likesinnede regioner og aktører i Skandinavia, Nordsjøregionen og Østersjøregionen¹².

3. Innsatsområder

Strategien forsøker å synliggjøre internasjonale perspektiver og muligheter innenfor de fem hovedsatsingsområdene i Regionplan Agder 2020. De mange grenseflatene og samspillet mellom disse temaområdene gir seg uunngåelig utslag i en del overlapp mellom de ulike kapitlene.

De globale klimautfordringene påvirker forutsetningene for samfunnslivet i landsdelen generelt, men gir samtidig sterke incitamenter til og gode muligheter for internasjonalt orientert næringsutvikling og forskning. Utdanning og forskning er på sin side viktige forutsetninger for et internasjonalt konkurransedyktig næringsliv og for et dynamisk kulturliv som oppfattes som attraktivt også utenfor landets grenser. Utdanning og forskning kan i sin tur styrkes gjennom internasjonalt samarbeid.

Det eksportrettede næringslivet og reiselivet i landsdelen er avhengig av effektive kommunikasjoner til utlandet, mens transport har negative effekter på klimaet både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Forskning og utvikling kan bidra til å dempe klimaeffektene av transport.

God likestilling og integrering av innvandrere på arbeidsmarkedet er viktig for å styrke den internasjonale orienteringen i nærings- og samfunnslivet i landsdelen. Kulturlivet i landsdelen berikes gjennom internasjonale impulser. Dette fremmer den regionale identiteten og bidrar til å gjøre landsdelen enda mer attraktiv både nasjonalt og internasjonalt, samtidig som kultur- og opplevelsesindustrien er en viktig næringsvei. "Det gode livet" er et resultat av vellykket utvikling innenfor alle de øvrige temaområder.

¹² Ref. innspill fra Nordisk Informasjonskontor Sør-Norge og Sørnorsk Filmsenter i høringsrunden.

3.1 Klima

3.1.1 Mål

I 2020 er Agder en aktiv internasjonal aktør når det gjelder klimavennlig samfunnsutvikling

I 2020 har Agder posisjon som en internasjonalt ledende region for klimavennlig produksjon og distribusjon av fornybar energi.

I 2020 fremstår den eksportrettede industrien på Agder som et globalt forbilde gjennom høy innovasjon når det gjelder klimavennlige produksjonsprosesser og effektiv energibruk.

3.1.2 Anbefalinger

- Etablere strategisk samarbeid med andre regioner i verden til støtte for regionens klimasatsinger

Agders posisjon som “grønt batteri”, med muligheter for utveksling av fornybar energi med Europa brukes strategisk for økt samarbeid.

Agder skal markedsføre regionens satsninger på klima og næringsklynger og relevante kompetansemiljøer mot nye arenaer.

- Styrke satsningen på deltakelse i EU-programmer og internasjonale samarbeidsnettverk

Slik satsing kan bidra til at regionen får tilført nyttige erfaringer, kompetanse og teknologiske løsninger fra aktører i andre land når det gjelder å motvirke og å tilpasse seg klimaendringer. Deltakelse i programmer og samarbeidsnettverk gir samtidig FoU-aktører og næringslivet i landsdelen anledning til å markedsføre og selge sine løsninger og produkter internasjonalt. Dette kan støtte utviklingen av et internasjonalt ledende FOU-miljø og bedre infrastruktur for industrien, med prosessforbedring og energieffektivisering som resultat.

For bedre utnyttelse av programmulighetene i EU bør en arbeide for å komme inn i de strategisk viktige nettverkene

- Arbeide for å redusere Agders globale klimaavtrykk

Regionen må forsterke arbeidet med å redusere klimautslipp fra sektorer som industriproduksjon, oppvarming og transport.

Offentlig sektor på Agder tar en posisjon som en foregangsregion for klimasamarbeid, f.eks gjennom satsing på å oppnå klimanøytralitet og høy klimakompetanse som brukes strategisk.

3.2 Utdanning & Forskning

3.2.1 Mål

I 2020 bidrar utdanning og forskning på Agder til at samfunnslivet er rustet til å møte fremtidens globale utfordringer. Regionen bruker aktivt kunnskap som finnes internasjonalt til å stimulere regional utvikling, kompetanseheving og livslang læring.

I 2020 er den internasjonale kompetansen i regionen betraktelig forbedret gjennom aktiv deltakelse i internasjonale forsknings- og innovasjonsprogrammer. Universitet i Agder er et internasjonalt anerkjent universitet med sterk regional forankring.

I 2020 har elever i grunn- og videregående skoler fått undervisning, erfaringer og opplevelser som styrker den globale solidariteten (*innspill fra FN-sambandet*).

3.2.2 Anbefalinger

- Tilrettelegge for deltakelse i internasjonale prosjekter og samarbeidsnettverk innenfor utdanning og forskning

Forsknings- og utdanningsinstitusjoner må søke strategisk viktige samarbeidspartnere for deltakelse i nettverk og prosjekter internasjonalt. Det bør derfor utvikles et system med incentiver og andre virkemidler som forenkler internasjonaliseringsarbeidet til skoler, forsknings- og utdanningsinstitusjoner. Informasjonsarbeidet rettet mot skoleledelse, lærere og elever skal styrkes.

Internasjonalisering av videregående opplæring inkluderer både økt mobilitet, styrket språkopplæring, bedre bruk av innvandreres medbrakte kompetanse, nye arbeidsmetoder og at skoleeier skal ta ansvar for det internasjonale perspektivet i opplæringen¹³. Fylkeskommuner og kommuner skal bruke rollen som skoleeier til å øke det internasjonale fokuset blant landsdelens skoler. Utdanningsinstitusjoner som ikke aktivt deltar internasjonalt må få tilbud om, og bistand til, å gjøre dette.

Regionen skal systematisk bruke internasjonalt samarbeid til å heve kvaliteten i utdanningssystemet på viktige områder som å bidra til økt rekruttering til realfagene, begrensning av frafall og styrket opplæring i fremmedspråk. Det legges til rette for arenaer hvor det jobbes konkret med disse problemstillingene, og hvor internasjonale prosjekter og programmer konkretiseres i samarbeid med aktuelle aktører.

Alle relevante parter i regionen må bidra til at de internasjonale FoU-relasjonene og nettverkene som er etablert av skoler, UiA og andre forskningsinstitusjoner i regionen ytterligere forsterkes.

Relevante aktører i regionen bør også videreføre samarbeid om entreprenørskap, utdanning og næringsutvikling gjennom deltakelse i ytterligere nordiske prosjekter og EU-prosjekter

¹³ Ref. Stortingsmelding nr. 30, 2003-2004 – Kultur for læring, les mer på:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/20032004/stmeld-nr-030-2003-2004-.html?id=404433>

innenfor disse tema. Det legges til rette for å styrke internasjonalt FoU-samarbeid der vi har spesielle forutsetninger og fortrinn, slik som innenfor leverandørindustrien for olje & gass, e-helse, kultur og opplevelsesindustri, produksjon av fornybar energi og entreprenørskap.

- Bruke internasjonalt skole- og utdanningssamarbeid til å fremme solidaritet, toleranse, demokratiforståelse og menneskerettigheter

For å følge opp regjeringens satsing på barn og unge, kommer regionen til å legge til rette for at de unge årskullene får erfaring fra internasjonalt arbeid og deltar aktivt i et stadig mer globalt samfunn. Dette vil bidra til å øke deres forståelse for andre lands kultur, språk og tradisjoner, samt styrke deres toleranse¹⁴.

Noen skoler på Agder er allerede involvert i internasjonalt arbeid som omhandler demokratiutvikling, kulturforståelse og global samhandling. Alle skolene på Agder skal gi undervisning som øker den internasjonale forståelsen og kompetansen. Skolene bør også legge til rette for erfaringer som øker og fremmer kunnskap, solidaritet, demokratiforståelse og menneskerettigheter¹⁵. Dette arbeidet skal styrkes gjennom en felles regional innsats og fokus på den verdi slik satsing gir. Regionen bør videre medvirke til at skoleungdom og studenter kan søke seg til frivillighetsarbeid, studieopphold, utveksling og praksisopphold i andre land.

- Støtte internasjonalisering av utdanningen i regionen

Skoleeierne bør bidra til at Agder kan fortsette å tilby internasjonale utdanningsløp, herunder til at de internasjonale skolene kan bestå og videreutvikles. Det bør vurderes tiltak for etablering av flere internasjonalt rettede studier i regionen. Allerede etablerte initiativ som kobler internasjonale studenter med regionalt næringsliv, bør ytterligere stimuleres for å øke forståelsen for internasjonalisering og styrke utdanningstilbudet i regionen med dette som fokus.

Internasjonalisering bør også være et fokus innen etter- og videreutdanning.

3.3 Næringsliv og verdiskaping

3.3.1 Mål

I 2020 er Agder en viktig og internasjonalt konkurransedyktig industriregion preget av høy innovasjon, kunnskapsintensive arbeidsplasser, effektiv energibruk og aktivt entreprenørskap.

I 2020 samarbeider næringslivet på Agder tett med utenlandske partnere om forskning og utvikling.

I 2020 har regionens næringsklynger en sterk markedsposisjon internasjonalt, og andre bransjer og nettverk har også innledet mye tettere samarbeid om utvikling.

¹⁴ Ref. ”Satsing på barn og ungdom”, Regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2009.

¹⁵ Ref. innspill fra FN-sambandet i høringsrunden.

3.3.2 Anbefalinger

- Stimulere til internasjonalisering av næringslivet

Regionen må bidra til internasjonalisering av næringslivet gjennom å stimulere vekstbedrifter til å etablere seg ute, samarbeide om markedsutvikling, handel eller om forsknings- og utviklingssamarbeid med utenlandske partnere.

Tilbudet av virkemidler for internasjonalisering av næringslivet og samarbeid med utlandet må styrkes, samordnes og tydeliggjøres.

- Profilering av Agder som en attraktiv region for nærings- og reiseliv, arbeidskraft og studenter

For å konkurrere om lokalisering av virksomheter og arbeidskraft må Agder ta initiativ til og støtte opp om aktiviteter og kampanjer som kan profilere teknologiutvikling og arbeidsliv i regionen. Her bør en del av innsatsen rettes mot utlandet der slik kompetanse finnes, i nært samarbeid med NAV EURES og EURAXESS¹⁶. Det bør i denne forbindelse også utvikles ordninger for utplassering av utenlandske studenter i jobbpraksis i næringslivet, det offentlige, på Sørlandet sykehus (HF) og i andre virksomheter.

Regionen bør videreutvikle ordninger som legger til rette for at tilflyttet arbeidskraft fra utlandet lettere kan orientere seg om offentlige tjenester som barnehager og skoletilbud (inkludert internasjonale skoler og voksenopplæring), hjelp til å finne jobb for ektefelle, språkopplæring, hjelp til formaliteter, fritidsaktiviteter med mer.

Næringslivet, ved bransje eller klyngeorganisasjoner, bør arbeide for en mer koordinert innsats i forhold til arrangementer (konferanser, messer og seminarer) i regionen med internasjonal deltakelse. Regionen bør også dra nytte av at næringslivets tilstedeværelse mange steder i verden i forhold til å støtte mindre bedrifters anstrengelser for å nå markeder i utlandet. I enkelte tilfeller kan det være viktig at det offentlige Agder tar et større ansvar for tilrettelegging av deltakelse på messer eller konferanser i utlandet, i samarbeid med næringslivet.

Reiselivsnæringen er viktig for Agderfylkene. Utenlandske turister står for en relativt liten del av totalt antall gjestedøgn på Agder. Nye og påbegynte attraksjoner og prosjekter i regionen kan tiltrekke flere besøkende fra utlandet. Dette forutsetter et omfattende og helhetlig samarbeid mellom private og offentlige aktører, og en felles strategi som kan gi flere besøkende.

¹⁶ **EURES** (EUropean Employment Services) er et samarbeid mellom EU/EØS-landene og Sveits. Samarbeidet skal fremme fri bevegelse av arbeidskraft innenfor EU/EØS-området. **EURAXESS** er Norges portal med praktisk informasjon til mobile forskere, jobb- og finansieringsmuligheter, rekruttering og karriereutvikling. EURAXESS Norge består av forskningsinstitusjoner som gir assistanse til mobile forskere

3.4 Kommunikasjon

3.4.1 Mål

I 2020 er transport- og kommunikasjonstilbudet til, fra og på Agder blitt mer tilgjengelig, effektivt, forutsigbart, sikkert og miljøvennlig gjennom internasjonalt engasjement og samarbeid.

I 2020 tilfredsstiller det utenlandsrettede transporttilbudet fra landsdelen samfunnets behov, og bidrar til å gjøre landsdelen attraktiv for utenlandske virksomheter, arbeidstakere, turister og studenter.

3.4.2 Anbefalinger

- Styrke gods- og passasjergrunnlaget for utenlandsrettede transporttilbud fra regionen

Dette kan gjøres ved å legge til rette for et godt samarbeid mellom myndigheter, infrastrukturforvaltere, transportoperatører, reiselivsorganisasjoner og næringsliv, som bidrar til å konsentrere gods- og passasjergrunnlag til landsdelens internasjonale transportknutepunkter .

- Støtte markedsføringen av Agder som en attraktiv destinasjon for utenlandske turister, arbeidstakere, virksomheter og studenter

Dette vil særlig bidra til å styrke grunnlaget for nye reiselivsdestinasjoner og økt frekvens på utenlandsruter fra Kjevik, men også for ferje- og cruisetrafikken.

- Delta aktivt i internasjonale prosjekter og samarbeidsnettverk på transport- og kommunikasjonssektoren

Vårt internasjonale engasjement vil gi anledning til å påvirke EUs politiske rammebetingelser, og til å forbedre grenseoverskridende transporttilbud og tilgangen på ny teknologi. Regionen vil få muligheter til å lære av gode løsninger i andre land, også når det gjelder å gjøre luftfart og sjøfart mer miljøvennlig og sikker.

Gjennom deltakelse i Nordisk Transportpolitisk Nettverk skal Agder videreføre arbeidet med å promotere transportkorridoren Nordic Link over Kristiansand havn og videre sørover gjennom Jylland.

Regionen bør oppmuntre og bistå aktuelle aktører innenfor intermodal godstransport til å søke midler fra EUs program til støtte for godsoverføring fra veg til sjø og bane.

3.5 Det gode livet

3.5.1 Mål

I 2020 har erfaringsutveksling og samarbeid med utlandet bidratt til å bedre levekårene og helsetjenestene på Agder.

I 2020 har landsdelen et tydelig internasjonalt engasjement for solidaritet, demokrati og menneskeverd. Ved å nyttiggjøre oss av kompetansen til utenlandske samarbeidspartnere og innvandrere har vi bygd et mer helsefremmende, likestilt, inkluderende og deltakerbasert samfunn.

3.5.2 Anbefalinger

- Fremme deltakelse i nordisk og europeisk samarbeid til støtte for folkehelse, lokalsamfunnsutvikling, likestilling og inkludering

Innen folkehelsearbeid og lokalsamfunnsutvikling skal regionen engasjere seg på nordiske samarbeidsarenaer, og delta i relevante EU- og EØS-programmer. Agder skal videreutvikle satsingen på e-helse, med vekt på velferds- og omsorgsteknologi i samarbeid med utenlandske fagmiljøer.

Agder skal styrke arbeidet med likestilling og inkludering gjennom deltakelse i relevante EU- og EØS-prosjekter, og samarbeid med regioner i utlandet.

- Utvikle gode modeller og god infrastruktur for flerkulturell rekruttering til arbeidslivet, inkludering og interkulturell kommunikasjon

Offentlige virksomheter har et særlig ansvar for økt rekruttering av kvalifiserte medarbeidere med innvandrerbakgrunn til fag-, undervisnings- og lederstillinger.

- Ta utgangspunkt i FNs tusenårsmål og samarbeide med organisasjoner som arbeider for å oppfylle disse

I arbeidet med å fremme det gode livet i verden og på Agder tar vi utgangspunkt i FNs tusenårsmål om fattigdomsbekjempelse, utdanning, likestilling, helse, miljø og bistand.

Miljøer, organisasjoner og ressurspersoner som driver med bistandsarbeid og internasjonalt vennskapsarbeid for å oppfylle tusenårsmålene er viktige aktører i regionens internasjonale arbeid.

3.6 Kultur

3.6.1 Mål

I 2020 er det regionale kulturlivet preget av mangfold og skaperkraft gjennom impulser fra utlandet. Det regionale kulturlivet og kultursatsingen bidrar til å gjøre landsdelen enda mer attraktiv internasjonalt.

I 2020 har Agder etablert kultur- og idrettsarenaer som imøtekommer både lokale, regionale og internasjonale behov.

I 2020 styrker kulturlivet Sørlandets evne til å rekruttere arbeidskraft fra utlandet, og internasjonalt samarbeid bidrar aktivt til å utvikle regionens kultur- og opplevelsesnæring.

3.6.2 Anbefalinger

- Styrke samarbeidet mellom kulturinstitusjonene i landsdelen og utlandet

Regionen bør utnytte mulighetene for internasjonalt samarbeid gjennom Kilden teater- og konserthus og regionale kulturhus, samt legge til rette for at betingelser og strukturer for et slikt samarbeid er tilstede. Regionen bør profilere og stimulere til opphold i regionen for internasjonale forfattere, kunstnere og musikere.

Det vil være naturlig å bygge videre på allerede etablerte samarbeidskanaler i Europa for å skape en solid plattform for kulturaktiviteter på tvers av grensene. I tillegg gir diverse programmer i regi av EU og Nordisk Ministerråd muligheter for delfinansiering av grenseoverskridende samarbeidsprosjekter på kulturfronten.

- Styrke vertskapsrollen for internasjonale kultur- og sportsarrangementer

Satsing på festivaler og arrangementer med internasjonalt tilsnitt, samt økt kompetanse- og erfaringsutveksling, vil bygge merkevaren Agder, og gjøre regionen til en landsdel hvor kulturlivet preges av mangfold og skaperkraft. Relevante aktører i regionen bør ta et aktivt ansvar for å legge til rette for internasjonale idrettsarrangementer i regionen, samt styrke arbeidet med internasjonale kulturarrangementer og samarbeidsprosjekter.

- Legge til rette for internasjonalt samarbeid for kulturnæringene og internasjonal lansering av landsdelens utøvende kunstnere.

Offentlige kunstnerstipend og sponning fra næringslivet skal benyttes for å stimulere lovende kunstnere til å skaffe seg internasjonale erfaringer og impulser. Kulturnæringene stimuleres til internasjonalt samarbeid gjennom nettverksbygging og prosjekter for økt markedspotensial.

- Ta i bruk kulturkompetansen til innbyggere med flerkulturell bakgrunn

Det frivillige og profesjonelle kulturlivet i regionen må kapitalisere på det kulturelle mangfoldet som er skapt i landsdelen gjennom betydelig innvandring over mange tiår.

- Kultur- og opplevelsessektoren skal legge til rette for gode opplevelser, som forsterker regionens attraktivitet i rekrutterings- og reiselivssammenheng i forhold til internasjonale målgrupper.

Kultur- og opplevelsessektoren skal presentere ikke-vestlige kulturuttrykk for å øke global kunnskap og forståelse. Dette skal bidra til å åpne dører for regionens næringsliv og offentlige virksomheter i ulike internasjonale sammenhenger.

Sektoren skal bidra med faglige ressurser innenfor internasjonalt utviklingssamarbeid, og derved ta et direkte internasjonalt ansvar for strategiens mål knyttet til bærekraft og menneskerettigheter. Internasjonale impulser i kulturlivet, for eksempel gjennom internasjonale festivaler og orkestresamarbeid, kan ytterligere styrkes gjennom en satsing på klynger hvor både offentlige, private og forskningsaktører deltar.

4. Samhandling

Samhandling og samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer gjennomsyrrer hele Regionplan Agder 2020, og er en sentral dimensjon i alle satsningsområdene. Samhandling og samarbeid vil også være grunnleggende premisser for regionens internasjonale arbeid.

4.1 Mål for samhandling og internasjonal samarbeid

I 2020 har Agder utviklet interne samhandlingsmodeller som gjør at regionens nærings- og samfunnsnivå fullt ut kan utnytte internasjonale samarbeids- og kunnskapsnettverk.

I 2020 deltar Agder i flere internasjonale prosjekter, kunnskaps- og samarbeidsnetter som bygger opp under satsningene i Regionplan Agder 2020. Internasjonale aktører medvirker i regionale utviklingsprosesser

I 2020 arbeider regionen aktivt mot beslutningstakere i Europa og i verden for øvrig for å synliggjøre og ivareta Agders interesser.

4.2 Beskrivelse av det internasjonale virkemiddelapparatets roller og funksjoner

På Agder finnes det en rekke aktører innenfor det offentlige, næringslivet, FoU-miljøer og frivillig sektor som på ulike måter arbeider med å fremme internasjonalisering. En tettere kopling av disse aktørene vil være viktig for å utnytte mulighetene i internasjonale prosjekter og samarbeidsnettverk.

Det offentlige virkemiddelapparatet skal bidra til at offentlig sektor, næringsliv og universitet/FoU-institusjoner og frivillig sektor utnytter gevinster og muligheter ved internasjonalt samarbeid. Sentrale oppgaver er:

- Overvåke og påvirke politikktutvikling, finansieringsprogrammer og samarbeidsnettverk internasjonalt
- Legge til rette og være en pådriver for å øke deltakelsen i internasjonale programmer og utnytte markedsmuligheter
- Utvikle nye prosjektideer og drive prosjektideene frem til konkrete internasjonale prosjekter
- Finansiere utvikling og deltakelse i prosjekter

4.3 Anbefalinger

Politisk nivå

- Agder skal arbeide for at politiske myndigheter og næringsliv på en best mulig måte får synliggjort sine synspunkter og ivarett sine interesser i Europa.
- Regionen må fortsette å bygge infrastruktur, kompetanse og beredskap for medvirkning i relevante beslutningsprosesser både på politisk nivå og prosjektnivå.
- Agder bør se på muligheten for å knytte tettere politisk dialog med våre naboland og herunder regionene rundt Skagerrak¹⁷.

Bedre samordning på Agder

- Agder skal videreutvikle modeller for hvordan ulike aktører i landsdelen i samarbeid kan støtte opp om regionens internasjonaliseringstrategier. Fagrådet under Sørlandets Europakontor må videreutvikles til et internasjonalt fagråd med eget mandat som aktivt fremmer og koordinerer internasjonalt arbeid i landsdelen¹⁸.
- Agder skal arbeide for bedre samordning og klargjøring av de enkelte aktørenes funksjoner i det regionale virkemiddelapparatet, knyttet til rollene som overvåker, tilrettelegger, pådriver og finansør.

Økt deltakelse i prosjekter

- Agder skal arbeide med å videreutvikle kompetansen om internasjonale nettverk, europeiske finansieringsmuligheter og gjennomføring av prosjekter¹⁹ Regionen må bygge et nettverk av kompetente veiledere og sikre tilgang til eksperter på programmer som kan delfinansiere internasjonale samarbeidsprosjekter.
- Det må utarbeides et opplegg for hvordan prosjektmulighetene bedre kan formidles og markedsføres på Agder. Agder bør styrke det regionale virkemiddelapparatets rolle som pådriver og utvikler av prosjekter som kan implementeres i en internasjonal eller europeisk dimensjon.

¹⁷ Ref. innspill fra *Nordisk Informasjonskontor Sør-Norge i høringsrunden*.

¹⁸ Endret av arbeidsgruppa etter diskusjon i Fagrådet.

¹⁹ Ref. innspill fra Kilden, Sørnorsk Filmsenter TKS IKS i høringsrunden.

- Agder skal styrke koplingene mellom regionale satsinger og mulighetene for internasjonalt samarbeid.

Markedsføring og profilering

- Agder bør styrke arbeidet med å markedsføre regionen utenfor Norges grenser. Sentrale elementer som kan fremheves, er Agder som en attraktiv destinasjon for turister, studenter, arbeidstakere og bedrifter. Internasjonalt vennskapssamarbeid bør i denne forbindelse brukes mer systematisk til å støtte opp under landsdelens eksportrettede næringsliv i utlandet, FoU-virksomhet og kultursatsinger, i samsvar med målene i regionplanen

Strategisk bruk av vennsksforbindelser med utlandet og internasjonale nettverk

- Det bør utarbeides en oppdatert oversikt over vennsks- og samarbeidsbyer/regioner i utlandet, og internasjonale nettverk som regionen deltar i. Oversikten må oppdateres fortløpende. Ulike instanser i regionen må samarbeide om å utnytte deltagelsen i strategiske internasjonale nettverk og viktige partnerskap over landegrensene.

Økt kunnskaps- og erfaringsutveksling

- Kompetansepersoner fra andre land må inviteres inn i regionale utviklingsprosesser, styrer og råd, der dette kan være hensiktsmessig
- Regionen skal systematisk utnytte kunnskapen som finnes i aktuelle internasjonale prosjekter og samarbeidsnettverk.